

GÄLLER FÖR VERKSAMHET

Norrbottnens läns landsting

GODKÄNT DATUM

[Godkänt datum]

DOKUMENT-ID

ARBGRP515-1854338440-132

ANSVARIG

Tarja Lepola

VERSION

0.9

UPPRÄTTAD AV

Carola Fransson

Inledning	3
Ekonomi.....	3
Samhällsekonomin.....	3
Landsting och regioners ekonomi.....	4
Ekonomiska förutsättningar jämfört med de i strategiska planen 2018-2020	4
Sammanfattning	7
Löne- och prisutveckling	8
Ekonomi i balans	8
Investeringar	8
Pensionskostnader.....	8
Övriga ekonomiska förutsättningar.....	8
Ramförändringar.....	9
Ekonomiska ramar och resultat 2018-2020	9
Riskanalys.....	10
Bilaga 1	11
Resultatbudget	11
Balansbudget.....	11
Finansieringsbudget.....	12
Investeringar	12
Regionbidrag.....	13

Inledning

Regionfullmäktige fastställde i juni 2017 en strategisk plan med tre årsbudget för åren 2018-2020. I treårsplanen anges regionens vision och strategiska mål för planeringsperioden. Budgeten innehåller även beslut om skattesats och ekonomiska ramar för områdena hälso- och sjukvård, kultur och regional utveckling samt politisk verksamhet.

Finansplanen är en uppdatering av de övergripande ekonomiska förhållandena samt en redovisning av nu aktuella ramar under perioden 2018-2020.

Ekonomi

Samhällsekonomin

Efter några års stark tillväxt råder högkonjunktur i svensk ekonomi. Nivån på BNP och arbetade timmar är högre än i en neutral konjunktur. Det är svårare än normalt för arbetsgivare att besätta lediga platser och särskilt inom delar av offentlig sektor. Arbetslösheten uppgår till 6,5 procent, vilket är högt för en högkonjunktur, men det beror på uppdelningen av arbetsmarknaden. Under andra kvartalet 2017 hade drygt 69 procent av den inrikes födda befolkningen 15-74 år arbete och endast 4 procent av arbetskraften var arbetslös. Motsvarande siffra för utrikesfödda var drygt 62 respektive 15 procent. Vilket betyder att det i praktiken råder full sysselsättning för inrikes födda och delar av de utrikes födda, medan det råder hög arbetslöshet bland stora delar av de utrikesfödda.

SKL bedömer att ekonomin fortsätter att växa det närmaste året vilket betyder enligt deras framskrivningsmetod att ekonomin återgår till konjunktorellt normalläge under 2019. Det betyder också att tillväxttalen blir betydligt lägre efter 2018. Men hur utvecklingen blir vet ingen. Den internationella utvecklingen kan snabbt ta en annan väg med svagare utveckling. Den inhemska utvecklingen rymmer också osäkerhet. Bostadsbyggandet har bidragit till stark tillväxt men kan inte öka nämnvärt från nuvarande nivåer. Hushållens höga belåning innebär risk om priserna på bostäder viker av något skäl.

Resursutnyttjandet i svensk ekonomi beräknas stabiliseras på en hög nivå nästa år. Under 2019 och 2020 förutsätts konjunkturen normaliseras. BNP, sysselsättning och skatteunderlag utvecklas då svagare än normalt. Situationen för kommunsektorns del blir särskilt problematisk av att befolkningen och behoven av skola, vård och omsorg fortsätter att växa i snabb takt.

Procentuell förändring, enligt SKL september 2017:

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BNP*	3,4	3,4	2,8	1,6	1,3	1,6
Sysselsättning timmar	2,1	1,2	0,9	-0,2	0,4	0,4
Relativ arbetslöshet	7,0	6,6	6,4	6,5	6,5	6,5
Realt skatteunderlag	2,6	1,6	1,0	0,8	0,5	0,9
Befolkning	1,3	1,4	1,1	1,0	1,0	1,1
* Kalenderkorrigerad utveckling						

Landsting och regioners ekonomi

Landstingen/regionerna redovisade 2016 ett överskott på 3,4 miljarder kronor som var 1,2 procent av skatter och generella statsbidrag. Det resultatet är inte långsiktigt hållbart för att klara framtida pensionsutbetalningar, investeringar med mera.

Effekten av väntade demografiska förändringar ökar behov av utbyggd kollektivtrafik, investeringar i byggnader och medicinteknisk utrustning samt personal. Samtidigt som skatteunderlagsutvecklingen dämpas. Det blir ett växande gap mellan intäkter och behov av verksamhet, vilket ger ett betydande effektiviseringsbehov.

Ekonomiska förutsättningar jämfört med de i strategiska planen 2018-2020

Befolkningen

I december 2016 hade Norrbotten 250 570 invånare vilket 793 fler än året innan. I de ekonomiska beräkningarna antas att befolkningen förändras enligt SKL:s trendframskrivning. Det innebär att i beräkningarna finns ca 400 fler invånare 2018 än 2017 för att därefter minska med knappt 200 per år. Invånarantalet är oförändrat jämfört med den strategiska planen.

Skatter, utjämning och generella statsbidrag

Skatteunderlagstillväxten i riket 2018 beräknas till 3,4 procent för att därefter ligga mellan 3,5 - 3,9 procent enligt bedömning av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Jämfört med den strategiska planen är 2018 lägre, 2019 oförändrad och 2020 högre.

Statens bidrag till landstingssektorn består i allt väsentligt av kommunalekonomisk utjämning och bidraget till läkemedel.

I budgetpropositionen för 2017 beslutade riksdagen om ett tillskott till kommunsektorn om tio miljarder kronor från och med 2017 för att kommuner och landsting skulle ha långsiktiga planeringsförutsättningar. Pengarna fördelas befolkningsbaserat och baserat på antal asylsökande. Av tillkottet som fördelas per invånare får kommunerna 70 procent och landstingen 30 procent. Av tillkottet fördelat med hänsyn till asylsökanden får kommunerna 80 procent och landstingen 20 procent. Från 2021 är tanken att hela anslaget

ska ligga i kommunalekonomiska utjämningen som generellt bidrag. Dessa bidrag finns medräknade i den strategiska planen.

I budgetpropositionen för 2018 föreslår regeringen att kommuner och landsting tillförs 5 miljarder år 2019 (3,5 miljarder till kommuner och 1,5 till landsting) och ytterligare 5 miljarder år 2020. Detta tillskott är utöver de redan beslutade miljarderna. För Norrbotten skulle det innebära 36,8 mkr 2019 och 72,8 mkr 2020. Dessa är inte medräknade i denna plan.

I budgetpropositionen för 2018 föreslås följande ändringar, jämfört med redan inarbetade förslag från tidigare år, som påverkar regleringsposten enligt finansieringsprincipen och som har inarbetats i denna plan:

- Avgiftsfrihet för gynekologisk cellprovsscreening införs från 2018 vilket innebär minskade patientavgifter vilket landstingen får kompensation för. För Norrbotten innebär det 3,5 mkr 2019 i ökade generella statsbidrag, men mindre patientintäkter. Under 2018 får regionen bidraget som ett riktat bidrag.
- Riksdagen antog 2017 propositionen Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför hemmet. För att kompensera landstingens ökade kostnader ökas anslaget. För Norrbotten innebär det 0,3 mkr i ökat anslag.
- Riksdagen antog 2017 propositionen Ett mer ändamålsenligt klagomåls-system i hälso- och sjukvården, vilket innebär att patientnämnderna ska ansvara för viss verksamhet som rör klagomål som idag hanteras av inspektionen för vård och omsorg. För Norrbotten innebär det 0,5 mkr i ökat anslag.
- Vaccination mot rotavirus föreslås ingå i vaccinationsprogrammet och för att kompensera landstingens ökade kostnader erhålls ett bidrag. För Norrbotten innebär det 0,1 mkr i ökat anslag.
- Bidraget ökas då pensionärerna får ett förhöjt grundavdrag vilket innebär att skatteunderlaget minskar. För Norrbotten innebär det 38,6 mkr i ökat anslag 2018.
- Bidraget minskar på grund av att avdragsrätten för resor till och från arbetet minskar enligt skatteavtal mellan Sverige och Danmark, vilket ökar skatteintäkterna. För Norrbotten beräknas detta till 1,8 mkr.

En översyn av utjämningsystemet pågår och beräknas redovisas 1 juni 2018.

Statsbidrag läkemedel

En översyn pågår avseende den långsiktiga formen för finansiering, subvention och prissättning av läkemedel. Utredningen ska lämna slutbetänkande i december 2018.

Mot bakgrund av detta är SKL och regeringen överens om upplägg för 2017-2019. Ersättningen till landstingen bygger på Socialstyrelsens läkemedelsprognos. Den fastställs för 2018 den 30 oktober 2017. Landstingen får även 70 procent i ersättning för den Hepatit-C behandling som prognoseras inom ramen för TLV-beslut och om ordnat införande.

I treårs budgeten antas att bidraget räknas upp med 6 procent 2018 och 5 procent 2019.

Riktade ersättningar

Regeringen avsätter medel för ett antal riktade statsbidrag i syfte att stimulera huvudmännen att vidta utvecklings- och förbättringsåtgärder som regeringen bedömer angelägna inom hälso- och sjukvården.

I den strategiska planen antogs att bidrag 2018 erhålls för en effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess och kortare väntetider i cancervården. Samt för åren 2018 och 2019 för områdena psykisk hälsa, ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossningsvården och förstärkta insatser för kvinnors hälsa, samt professionsmiljard (osäkert om endast 2018).

I budgetpropositionen för 2018 anges ersättning för ytterligare områden men vilka krav som kommer att ställas på regionerna är inte klart förrän de nationella överenskommelserna är klara tidigast i december 2017:

- Patientmiljard 2018-2021 som ska stödja att rätt vård ges i rätt tid, att köer till primärvården kortas och samordningen mellan olika delar av vården förbättras samtidigt som den medicinska kvaliteten bibehålls. Bidraget ska även stimulera landstingen att införa patientkontrakt.
- Goda villkor och arbetssätt 2018-2021.
- I vårändringsbudgeten 2017 tillfördes landstingen medel för att förstärka barn- och ungdomspsykiatri och första linjens psykiatri för barn och unga. Detta förlängs att gälla även 2018-2020.
- Ökad tillgänglighet till barnhälsovård 2018-2020.
- Förlossningsvård 2018-2022.

I planen antas att regionen erhåller sin befolkningsandel av dessa medel. Då medlen är tillfälliga ska de användas för pucketkostnader som uppstår vid förändring av verksamheten.

Utdebitering

För att finansiera Region Norrbottens uppgifter betalar norrbottningarna landstingsskatt. Regionens utdebitering av skatt 2018 är oförändrat 11,34 per skattekrona, vilket motsvarar 11,34 procent av den beskattningsbara inkomsten.

Sammanfattning

Procentuell förändring från föregående år om inte annat anges.

	2017	2018	2019	2020
Utdebitering kr/skattekrona	11,34	11,34	11,34	11,34
Skatteunderlagsutveckling i riket ¹	4,4	3,4	3,5	3,8
Antal invånare 1 november året innan	250 246	250 620	250 422	250 232

Sveriges Kommuner och Landstings prognos är underlag för bedömning av skatteintäkter och utjämning.

Skatt, utjämning och generella statsbidrag, mkr:

	2017	2018	2019	2020
Skatteintäkter	6 328	6 425	6 547	6 721
Del- och slutavräkning	-36	-23		
Summa skatteintäkter	6 292	6 402	6 547	6 721
Inkomstutjämning	658	688	706	726
Kostnadsutjämning	265	283	293	303
Strukturbidrag	163	163	163	163
Regleringsavgift	-100	-76	-76	-91
Statsbidrag läkemedel	692	732	769	807
Generella statsbidrag	39	38	27	15
Summa statsbidrag och utjämning	1717	1 828	1 882	1 923
Summa skatt, statsbidrag och utjämning	8 009	8 230	8 429	8 644
Förändring - skatteintäkter	3,2	1,7	2,3	2,7
Förändring statsbidrag och utjämning	2,0	6,5	3,0	2,2
Förändring skatt, statsbidrag och utjämning	2,9	2,8	2,4	2,6

¹ Enligt SKL september 2017

Löne- och prisutveckling

Landstingsindex, procentuell förändring mellan åren:

	2017	2018	2019	2020
LPIK inklusive läkemedel, sept 2017	2,4	3,0	2,0	3,2
LPIK exklusive läkemedel, sept 2017	2,7	3,6	2,4	3,8

I landstingsprisindex ingår en bedömd prisutveckling, inte kostnader exempelvis för nya läkemedel.

Ekonomi i balans

Kommunallagens balanskrav nåddes inte 2014 och 2015 vilket innebär att 275 mkr ska återställas senast 2018. År 2016 återställdes 197 mkr, vilket innebär att 78 mkr ska återställas senast 2018.

Årsprognosen för 2017 är ett överskott på 198 mkr, vilket innebär att återstående balanskravsresultat kan återställas 2017.

Investeringar

För planperioden 2018-2020 beräknas beslutsram för investeringarna samt den planerade likviditetsbelastningen. Ramen bedöms till 1077 mkr 2018, 259 mkr 2019, och 271 mkr 2020. Den relativt höga nivån 2018 beror främst på att investeringsbeslut i Sunderby sjukhus delvis är flyttad från 2017.

Vid ny- och omfattande om- och tillbyggnation där regionen är byggherre avsätts en procent av den totala byggkostnaden till konstnärlig gestaltning.

Pensionskostnader

Pensionskostnaderna beräknas enligt senaste prognosen från Skandikon bli 24 mkr högre 2018 men 35 mkr respektive 25 mkr lägre 2019 och 2020 jämfört med den strategiska planen.

Förändringen beror på uppdaterade prognosparametrar från SKL som ger en lägre ökningstakt för inkomstbasbeloppet 2018 för att 2019 ge en högre ökningstakt. Inflationstakten har skrivits ner för perioden. Båda bidrar då till fler förmånsbestämda pensioner 2018 och färre åren därefter.

Övriga ekonomiska förutsättningar

Prisutvecklingen är oförändrad jämfört med strategiska planen förutom att pensionskostnaderna ökar.

Kostnaderna för läkemedel beräknas öka med sex procent i riket enligt Socialstyrelsens prognos i april 2017. Bedömningen är oförändrad jämfört med den Strategiska planen. Socialstyrelsen kommer med en ny prognos i slutet av oktober.

Kostnaderna för kollektivtrafiken ökar 2017 på grund av ökade prisindex. Detta liksom den aviserade minskningen av statsbidragen bedöms påverka

2018 och 2019. En upphandling av kollektivtrafiken med buss på stomlinjerna ska göras inför 2020, detta medför en osäkerhet för kostnadsutvecklingen. Med anledning av detta reserveras 20 mkr från 2020 för kollektivtrafik.

De finansiella intäkterna förväntas ge en genomsnittlig avkastning på 2,2 procent under perioden, vilket är en ökning jämfört med strategiska planen. Detta eftersom avsättning för framtida pensionsutbetalningar påbörjas från 2018. Avsättningen grundas på skuldökningen av pensioner. Den justeras 2019 och 2020 med del av likviditetsbelastningen av fullmäktige beslutade investeringar för att behålla en likviditetsnivå på 10 procent av verksamhetens nettokostnad.

Verksamheternas årsprognoser per augusti pekar på ett underskott på 237 mkr.

Ramförändringar

De ovan redovisade förändringarna ger följande ekonomiska effekter:

	2018	2019	2020
Resultat enligt Strategisk plan 2018-2020	224	169	173
Förändring:			
Skatteintäkter	-64	-65	-54
Generella statsbidrag och utjämning	63	61	61
Ökat ansvar från budgetpropositionen	-1	-4	-4
Kollektivtrafik	-5	-5	-25
LÖF	-1	-1	-1
Index löner och priser	1	8	4
Pensioner	-24	35	25
Finansiella intäkter	2	5	9
Finansiella kostnader (pensioner)	-3	22	13
Totalt förändringar	-32	56	28
Resultat 2018-2020	192	225	201

Ekonomiska ramar och resultat 2018-2020

Verksamheterna är inne i ett förändringsarbete och arbetar aktivt med åtgärder som ska ge ekonomisk effekt. Då arbetet tar tid godkände regionfullmäktige i juni ett tillåtet underskott i verksamheten 2018 och 2019. Det betyder att verksamhetens underskott ska minska från 237 mkr 2017 till 201 mkr 2018 och 104 mkr 2019, för att nå ett noll resultat 2020. För att åren efter 2020 klar ett positivt resultat med två procent behöver verksamhetens kost-

nader minskas. Det vill säga åtgärder motsvarande 190 mkr behöver identifieras.

Resultat 2018-2020

	2018	2019	2020
Resultat exklusive verksamhetens underskott	393	329	201
Verksamhetens underskott	-201	-104	0
Ramminskning och krav på besparing			
Resultat inklusive verksamhetens underskott	192	225	201
Resultat i förhållande till skatt, statsbidrag och utjämning, procent	2,3	2,7	2,3

Risikanaly

Utmaningen är att verksamheterna klarar hemtagning av ekonomiska effekter av det förändringsarbete som pågår. Riskfaktorer är:

- Att kompetensväxlingen inte går i planerad takt
- Att bemanningsöversynen på avdelningarna inte ger tillräcklig effekt
- Att inte bli oberoende av inhyrd personal
- Att bättre produktions- och kapacitetsplanering inte ger ökad produktivitet
- Att kostnaderna för läkemedel ökar och att verksamheten inte kan identifiera andra områden för kostnadsminskning
- Att kostnaderna för köpt vård ökar
- Att nya invånare flyttar in med okända behov
- Att digitaliseringen inte går i den takt som planeras och inte ger de ekonomiska effekter som behövs
- Att kostnaderna för upphandlad kollektivtrafik ökar

Bilaga 1

Resultatbudget

Mkr	2018	2019	2020
Verksamhetens intäkter	1 165	1 163	1 163
Verksamhetens kostnader	-9 015	-9 136	-9 353
Avskrivningar	-256	-266	-264
Verksamhetens nettokostnad	-8 106	-8 239	-8 454
Skatteintäkter	6 402	6 547	6 721
Generella statsbidrag och utjämning	1 828	1 882	1 923
Resultat före finansiella poster	124	190	190
Finansiella intäkter	147	117	128
Finansiella kostnader	-79	-82	-117
Resultat	192	225	201
Förändring verksamhetens nettokostnad	3,8	1,6	2,6
Förändring skatt och statsbidrag	2,8	2,4	2,6

Balansbudget

Mkr	2018	2019	2020
Tillgångar			
Anläggningstillgångar	2 656	2 943	3 193
Omsättningstillgångar	4 866	5 039	5 318
Summa tillgångar	7 522	7 982	8 511
Skulder och eget kapital			
Eget kapital	2 565	2 757	2 982
Årets resultat	192	225	201
Avsättningar	3 050	3 290	3 619
Långfristiga skulder	34	30	30
Kortfristiga skulder	1 681	1 680	1 680
Summa skulder och eget kapital	7 552	7 982	8 511
Soliditet blandmodell	37	37	37
Soliditet fullfondering	-20	-14	-10

Finansieringsbudget

Finansieringsbudget 2018-2020

Mkr	2018	2019	2020
Den löpande verksamheten			
Årets resultat	192	225	201
Justering för:			
Avskrivningar	256	266	264
Avsättningar/långfristiga skulder	345	315	412
Ianspråktaga avsättningar/skulder	-71	-79	-84
Pensionsfond (kortfristiga placeringar)	-419	-241	-217
Ökn/minsk kortfristiga fordringar	10	-47	-24
Verksamhetens netto	313	439	552
Investeringar			
Finansiella investeringar	-1	-1	-1
Materiella investeringar	-668	-554	-515
Investeringsnetto	-669	-555	-516
Ökn/minsk långfr fordringar	1	1	1
Förändring likvida medel	-355	-115	37
Likvida medel vid årets början	1 315	960	845
Likvida medel vid årets slut	960	845	882

Investeringar

Mkr	2018	2019	2020
Beslutsram			
Överfört från 2017	258		
Investeringar inkl externa hyresgäster	818	258	270
Investeringar finansiella	1	1	1
Summa beslutsram	1 077	259	271
Likviditetsram	669	555	516

Regionbidrag

Mkr	Budget		
	2018	2019	2020
Hälso- och sjukvård	7 709,8	7 833,6	8 013,6
Regionalutveckling inkl kultur och trafik	350,2	359,0	391,9
Politisk verksamhet	45,8	46,8	48,0
Summa	8 105,8	8 239,4	8 453,5

Hälso- och sjukvård

Mkr	Budget		
	2018	2019	2020
Anslag året innan	7 288,3	7 709,8	7 833,6
Prisuppräknning	227,7	187,7	286,9
Satsningar	195,4	32,1	26,1
Avdrag	-1,6	-96,0	-133,0
Regionbidrag	7 709,8	7 833,6	8 013,6

Regional utveckling och kultur

Mkr	Budget		
	2018	2019	2020
Anslag året innan	351,7	350,2	359,0
Prisuppräknning	9,5	7,8	12,9
<i>Satsningar</i>			
Kultur	3,9	1,0	
Trafik	5,1		20,0
<i>Avdrag</i>			
Omstrukturering Grans Naturbruk	-20,0		
Regionbidrag	350,2	359,0	391,9

Politisk verksamhet

Mkr	Budget		
	2018	2019	2020
Anslag året innan	47,2	45,8	46,8
Prisuppräknning	1,0	1,0	1,2
Satsningar			
Avdrag	-2,4		
Regionbidrag	45,8	46,8	48,0

Specifikation politisk verksamhet 2018

Tkr	Budget 2018
Regionfullmäktige	6 168,5
Revision	8 918,0
Hälsoberedningen	1 179,1
Sjukvårdsberedningen	1 179,1
Demokratiberedningen	1 179,1
Framtidsberedningen	1 179,1
Allmänna beredningen	1 179,1
Samverkansberedning vård, omsorg och skola	155,0
Regionstyrelse	11 878,2
Patientnämnd	495,7
Partistöd	12 267,1
Summa	45 778,0